

Malwina Wojtala**Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.****Abstrakt:**

Kilka lat temu zajmowałam się zagadnieniem konwentów mangi i anime w Polsce uznając je za ciekawe zjawiska społeczne oraz sposób młodych ludzi na „zaczarowanie” rzeczywistości przy jednoczesnym rozwijaniu swoich zainteresowań w grupie. W dobie indywidualizmu oraz wszechobecnego Internetu tendencja do zgromadzeń wydaje się być zaskakująca, zwłaszcza, że konwenty cieszą się bardzo dużą popularnością. Obserwacje z dwóch konwentów, w których wzięłam udział, przez jakiś czas pozostały zapomniane przykryte dużą ilością tak zwanych „zadań na już”, jednak ostatnio odnalazłam je na nowo i postanowiłam przedstawić je w formie niniejszego artykułu. Jest to socjologiczne spojrzenie na konwenty będące jedną z popularniejszych rozrywek młodych ludzi interesujących się kulturą Japonii, jednocześnie stanowią symbol bumu na Japonię jaki pojawił się w Polsce ostatnimi czasy.

Abstract:

A few years ago I worked with the issue of manga and anime conventions in Poland, considering them to be an interesting social phenomena and the way young people on the "enchantment" of reality while developing his interest in the group. In the era of individualism and ubiquitous Internet trend of assembly seems to be surprising, especially since the conventions have proven very popular. Observations of two convents, in which I took part, for some time remained forgotten covered with plenty of so-called "jobs to", but recently I found them again and decided to present them in the form of this article. It is a sociological look at the conventions which are one of the most popular pastimes of young people interested in the culture of Japan, at the same time a symbol of Japan boom that appeared recently in Poland.

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

Słowa kluczowe:

Konwent, manga, anime, Japonia, cosplay

Keywords:

Convent, manga, anime, Japan, cosplay

Warsztat metodologiczny:

Powyższy artykuł jest oparty przede wszystkim na obserwacji, która polega na postrzeganiu jednostki badanej w naturalnych warunkach. W tym wypadku została zastosowana obserwacja jawna, a więc osoby badane wiedziały o tym, że są przedmiotem zainteresowania obserwatora. Miało to swoje plusy i minusy. Przede wszystkim istniała możliwość zmiany zachowania badanych przez samą obecność badacza. Uznałam jednak, że korzyść, czyli możliwość zadawania dodatkowych pytań czy wdawania się w rozmowy z badanymi są tego warte jako dodatkowe źródło wiedzy. Dlatego też obserwacja była nie tylko jawna, ale i uczestnicząca. Jako badacz wzięłam udział w większości odbywających się paneli oraz atrakcji aby mieć pełen obraz konwentu jako wydarzenia społecznego dla specyficznej grupy ludzi o różnym przedziale wiekowym.

Tekst główny:

„Konwenty są spotkaniami miłośników i sympatyków kultury i popkultury japońskiej (istnieją również konwenty miłośników fantastyki i inne zjazdy tematyczne). Spotkania trwają 2 lub 3 dni, odbywają się w placówkach edukacyjnych lub domach kultury. Zjazd ma charakter kulturoznawczy, odbywają się na nim panele dyskusyjne, konkursy, warsztaty i pokazy poświęcone przeróżnym zagadnieniom bardziej lub mniej związanych z kulturą i popkulturą Japonii. Prowadzący atrakcje to często przedstawiciele centrów kultury japońskiej, klubów jej poświęconych, a także studenci kultur dalekowschodnich i kierunków artystycznych. Konwenty skierowane są głównie do młodych ludzi, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, średnich i wyższych ale bardzo często pojawiają się również osoby dorosłe lub rodzice z młodszymi dziećmi” (<http://miohi.pl/Konwenty.htm>).

Jak można zauważyć w definicji na konwentach nie ma ograniczeń wiekowych, jednak osoby młode lub niepełnosprawne powinny pojawiać się na nich w obecności dorosłych. Wymaga tego regulamin, formularz zgłoszeniowy i sami organizatorzy sprawdzając dowody osobiste przy wejściu, z jednoczesnym odnotowaniem kto się pojawił z osób posiadających opłacone rezerwacje, kto przyszedł

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

„na dziko” i dopiero zakupuje bilet. Taki spis pozwala też organizatorom poznać dokładną liczbę uczestników, a także miejsca z jakich się oni zjeżdżają. Im bardziej atrakcyjny konwent, tym więcej ludzi pojawia się z całej Polski, a także zza granicy. Zaciekawiła mnie ta „popularność” konwentów, dlatego postanowiłam się bliżej przyjrzeć dwóm z nich, uznawanym za jedne z najlepszych. Dzięki osobistemu udziałowi mogę dokładnie przedstawić, krok po krok, strukturę i tkankę owych konwentów.

Na początek trzeba było dojechać, zawsze organizatorzy podają adres miejsca konwentu, jednak niektórzy jak MiOhi organizujący Magnificon, wywiesili dokładną mapę dojazdu z rozkładem jazdy tramwaju (trasa czerwona) i autobusu (trasa żółta). Co ciekawe, była propozycja zorganizowania Mangobusa, który zabierał by ludzi pod sam konwent z stolic województw, a potem odwoził ich z powrotem. Jednak z powodu małej ilości chętnych osób został odwołany. To zachowanie jest dla mnie zagadką, gdyż ludzie jako homo economicus powinni wybierać rozwiązania tańsze i wygodniejsze. Tym czasem wybrali dojazd na własną rękę, który nie dość, że był trudniejszy (np. niecodzienne automaty z biletami miejskimi w Krakowie) jak i droższy, o czym sama się przekonałam.

Obrazek 1 i 2: Mapa dojazdu na miejsce konwentu Magnificon IX w Krakowie:

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

<http://miohi.pl/magni9/dojazd.htm>

Przy wejściu do szkoły trzeba było odbyć obowiązkową rejestrację i odebrać identyfikator, którego nie można zgubić, dodatkowo trzeba było go podpisać swoim Nickiem, czyli pseudonimem. Dzięki temu ma się wrażenie zmiany tożsamości, nikt się nie pyta jak ktoś ma na imię, po prostu czyta z identyfikatora Nick i zagaduje kogoś. Daje to uczestnikom możliwość wcielenia się w wybraną przez siebie rolę – najczęściej wybierano odgrywanie konkretnej postaci znanej z uniwersum mangi (japoński komiks) lub anime (japoński film animowany). Według mnie właśnie to zatarcie własnej tożsamości na rzecz zupełnie nowej pozwala „zaczarować” rzeczywistość. Jednocześnie może to ze sobą nieść poczucie braku odpowiedzialności za to co może się wydarzyć, gdyż opuszczając konwent uczestnicy

na nowo stają się „tylko” sobą. Prócz identyfikatora na konwentach kilkudniowych otrzymuje się również papierową obrączkę na nadgarstek, którą ochrona za każdym razem sprawdza. Niestety, ta obrączka ma też swoje minusy, z powodu jej delikatności konwentowicze zazwyczaj się nie myją, wybierając tak zwaną szybką toaletę w wc. Same prysznice również nie zachęcają do mycia się, poza

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

tym organizatorzy nie przewidują przerwania konwentu na noc, dlatego atrakcję dzieją się non stop, a rytm dobowy jest ignorowany całkowicie.

Po zarejestrowaniu się można wejść do szkoły, gdzie szuka się miejsca do spania w wydzielonych do tego sleeproomach (sypialniach) grupowych, lub gdy się jest większą grupą (od 25 – 30) osób można przed konwentem zarezerwować sobie jeden pokój, który nosi specjalną nazwę i tylko zapisane tam osoby mogą do niego wejść. Zazwyczaj taka zbiórka ludzi odbywa się przez Internet. Mnie osobiście udało się zapisać do sleeproomu Shippuudena.pl, tylko dlatego, że redakcja tej strony ogłosiła nabór osób.. Jeśli się nie przyjedzie odpowiednio wcześniej, można mieć problemy z miejscem do spania, zostają wtedy schody czy korytarz, co jest bardzo niewygodne gdy naprawdę chcę się spać. Możliwe, że uczestnicy traktują takie warunki jako przygodę, gdyż wielu z nich woli wybrać schody zamiast sleeproomu. W przypadku konwentu Magnificon IX zniesione zostały ograniczenia rezerwacji z powodu wielu chętnych i konwent rozrósł się do dwóch szkół, które najlepiej opisuje cytat z Shippuudena.pl:

„- **Szkoła A**, tu odbywały się praktycznie wszystkie atrakcje oraz swoje miejsce miały sale wystawców (główna hala). Ogromny kompleks, który w zeszłym roku pomieścił ponad 2000 osób tym razem nie został wykorzystany jako miejsce do spania. Chociaż i to nie jest zupełnie prawdą, gdyż znajdowały się w nim również sale oznakowane jako sleeproomu Cosplayerów czy też ochrony, helperów i orgów.

- **Szkoła B**, pełniła rolę sociala. To tutaj mieściły się wszystkie zarezerwowane sleeproomy, grupy przyjezdnych mogły wspólnie spędzać czas na rozmowach czy też karaoke. Klimatu dodawała również MaidoCafe (kawiarenka gdzie obsługiwały kelnerki w strojach pokojówek). Na szczególną uwagę zasługuje również mata do sumo, gdzie dosłownie każdy o dowolnej porze mógł wziąć udział w sparingu 1 vs. 1 w sztucznych strojach japońskich wojowników tegoż sportu. Mata mieściła się na arenie miniteatru (przynajmniej takie odczucie można było odnieść przez wzgląd na specyficzne ułożenie miejsc dla widowni)”

(<http://shippuuden.pl/news.php?readmore=1153>).

Obrazek 3: Arena sumo:

<http://shippuuden.pl/news.php?readmore=1153>

Twórcą tego opisu jest główny redaktor strony, co wyjaśnia zachwyty MaidoCafe i kelnerkami w stroju pokojówek, osobiście nie widziałam w tym nic fantastycznego, acz arena sumo zapewniła wiele radości uczestnikom, którzy chcieli na chwilę odpocząć od tłoku ludzi jaki panował w szkole A. W samym opisie można też zauważyć specyficzny język, który powstał na bazie skrótów – np. „orgów” – organizatorów czy „Hellerów” – ludzie zatrudnieni do pomocy w obsłudze konwentu. Jest on dość prosty, acz wytwarza atmosferę „wtajemniczenia”, ponieważ jeśli ktoś się nim nie posługuje od razu widać, iż nie pochodzi z tego środowiska.

Z racji ogromu jednej i drugiej szkoły, oraz faktu, że wiele atrakcji działo się jednocześnie w różnych salach mapy okazały się niezbędne. W przypadku Balconu zostały one dołączone do otrzymywanego przy rejestracji informatora razem z planem atrakcji, co okazało się wielkim udogodnieniem. Natomiast Magnificon IX oparł się w tej kwestii jedynie na Internecie, co powodowało małe zamieszanie jeśli nie posiadało się własnej wydrukowanej wcześniej wersji. W samym informatorze zamieszczono również harmonogram atrakcji, listę partnerów, patronatów medialnych i współpracowników oraz rozwinięcie nazw atrakcji, czyli krótki opis tego co się będzie działo np. na danym panelu dyskusyjnym. Balcon w swoim informatorze dodał też informacje o

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

organizatorach oraz regulamin konwentu i co najważniejsze, numery komórkowe medyków. Dawało to uczestnikom poczucie bezpieczeństwa oraz czyniło całe przedsięwzięcie bardziej zorganizowanym. Podkreślenie istnienia podziału konwentowego na organizatorów, uczestników i służby porządkowo – medyczne daje nawet podstawy pod stwierdzenie, że zjeżdżający się z całej Polski, czasami też świata, ludzie zbijają się nie w chaotyczną grupę, ale w konwentowe „społeczeństwo” mające własne struktury. Regulamin można w takim przypadku uznać za prawo, bo kto go łamie jest wyrzucany poza teren imprezy, czyli spotyka się z pełnym wykluczeniem.

Atrakcje konwentowe dzielą się na różne kategorie, stąd nazwy pokoi w których się odbywają. Np. panele mówiące o historii Japonii i jej kulturze odbywają się zazwyczaj w culture room, bądź na auli. Bycie prelegentem daje czasem zniżki, czasem darmowe wejście na konwent oraz osobny identyfikator. Jak się przekonałam Balcon bardziej cenił wysiłki ochotników, którzy chcieli stworzyć atrakcję wręczając im i wejściówkę i osobny identyfikator „Działacza”. Wprowadziło to dodatkowy podział uczestników na „zwykłych” oraz twórców atrakcji co jeszcze bardziej różnicowało hierarchie społeczeństwa konwentowego.

Największą atrakcją każdego konwentu są cosplayerzy, czyli ludzie wcielający się w swoje ulubione postacie z anime, mangi, gier komputerowych a nawet książek fantasy czy filmów. W ramach konwentów są organizowane konkursy na najlepszy cosplay, wybrani później reprezentują Polskę w zmaganiach europejskich i światowych. Podstawowym warunkiem udziału w takim konkursie jest ręczne wykonanie całego stroju. Mnóstwo uczestników angażuje się w cosplay nieprofesjonalnie ceniąc samą możliwość odgrywania roli bohatera np. znanego anime. Ich stroje są często kupione, dlatego nie startują w konkursach. Można ich zauważyć od razu po rozpoczęciu konwentu. Natomiast cosplayerowie profesjonalni pojawiają się dopiero przed samym konkursem traktując go jako sposób na życie, gdyż wygrane są związane z dużymi profitami finansowymi.

Dlaczego cosplay jest atrakcją konwentu? Najprawdopodobniej wynika to z faktu, że ludzie mają możliwość zrobienia sobie zdjęcia z postaciami, zgadywania skąd pochodzą, a nawet odgrywania scenek. Jednak w trakcie styczności z cosplayerami oceniają ich także. I tutaj pojawia się bardzo ciekawe, jak i niebezpieczne zjawisko zatracenia tożsamości przez cosplayera. Chęć bycia identycznym jak wybrana postać z anime przekracza często „zdrowe” granicę. Cosplayerzy potrafią nawet posunąć się do wykonania prawdziwych blizn na swoim ciele aby wejść w swoją rolę jak najlepiej. Ta chęć zmiany tożsamości może być związana z podziwem dla wybranej postaci, jak i z potrzebą zapomnienia o problemach jakie w wieku dojrzewania najczęściej przeżywają młodzi ludzie, acz sami cosplayerzy nie chcą o tym rozmawiać. Udało mi się jednak od nich dowiedzieć, że sam cosplay jest często traktowany jako lek na nieśmiałość. Przebierając się człowiek automatycznie zwraca uwagę innych na siebie, a sam strój dodaje podobno odwagi do podjęcia dialogu z zainteresowanymi nimi osobami.

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

Poniżej przedstawiam porównanie kilku zdjęć cosplayów profesjonalnych znalezionych w Internecie i postaci, które odgrywają. Czasami naprawdę ciężko odróżnić przebranego człowieka od bohatera z anime czy mangi.

Obrazek 5: Date Masamune z anime Sengoku Basara:

http://fc00.deviantart.net/fs71/f/2010/125/3/2/date_masamune_by_kotorikurama.jpg

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

Obrazek 6 i 7: Cosplay Date Masamune:

<http://okamikiba13.deviantart.com/art/SB-Going-home-245577774>

<http://okamikiba13.deviantart.com/art/SB-To-the-attack-252078190>

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

Obrazek 8: Kakashi Hatake z anime i mangi Naruto:

http://kakashi-michi-blog.blog.onet.pl/wp-content/blogs.dir/1191010/files/blog_cd_4598700_6965022_sz_kakashi_hatake.jpg

Obrazek 9: Cosplay Kakashiego Hatake:

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

<http://suki-cosplay.deviantart.com/art/Kakashi-sensei-277151712?q=favby%3Asafija36%2F46323365&qo=273>

Obrazek 10: Kakashi Hatake z anime i mangi Naruto:

<http://i.ytimg.com/vi/3-R0oUu6ix8/hqdefault.jpg>

Obrazek 11: Cosplay Kakashiego Hatake:

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

<http://sanetomoijuin.deviantart.com/art/KAMUI-343460987?q=favby%3AAsafija36%2F46323365&qo=137>

Obrazek 12: Cosplay Sprzedawca Leków i Sprzedawca Leków z anime Mononoke:

http://fc07.deviantart.net/fs71/f/2012/177/5/7/medicine_seller_kusuri_uri_from_mononoke_by_shinjushinju-d54y9e0.jpg

Wracając do samych konwentów, jak już wspominałam, każdy konwent ma regulamin, w którym głównymi punktami jest: zakaz picia alkoholu, zakaz brania narkotyków, zakaz palenia na terenie konwentu oraz nakaz posiadania zezwolenia od organizatorów na wnoszenie broni białej, który dotyczy głównie cosplayerów używających przeróżnych atrybutów do swoich strojów. Bez tych rekwizytów aktor, posługując się metaforą teatru Ervinga Goffmana, nie byłby w stanie w pełni odegrać swojej pierwszoplanowej roli. Broń nie tylko pomaga upodobnić się do danej postaci, ale też podkreśla konkretne cechy charakteru, dzięki czemu osoba odgrywająca np. wojownika jest postrzegana jako odważna, sprawna i nieustraszona istota. Wielu uczestników podkreśla taki odbiór dodatkową wiedzą w tematyce uzbrojenia i posługiwania się daną bronią. Oczywiście właściciel broni

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

białej ponosi wszelką odpowiedzialność za jej użytkowanie, co jest też egzekwowane przez ochronę konwentu, nazwane w tym artykule służbami porządkowymi do których należą też służby medyczne.

Obrazek 13: pokój medyczny na Balconie 2010:

http://anime.com.pl/Zachecajacy_punkt_medyczny_..._%5E%5E,gallery,view,54461.html

Podsumowując, zależnie od organizatorów konwenty różnią się między sobą, jednak mają wiele cech wspólnych:

- odbywają się w budynku szkolnym, lub w kilku

Konwenty w Polsce na przykładzie Balconu 2010r. i Magnificonu IX 2011r.

- mają na celu szerzenie kultury japońskiej, np. pokazy kimon, warsztaty z ikabany (sztuka układania kwiatów)

- gromadzą ludzi w różnym wieku (od 13/14 lat po ludzi dorosłych, a nawet reprezentantów starszego pokolenia) nastawionych na kulturę Japonii, a przede wszystkim mangę i anime, którzy razem tworzą strukturę „społeczeństwa konwentowego” dzielącego się na: organizatorów (znajdujących się na szczycie hierarchii), służby porządkowo – medyczne, cosplayerów, uczestników (na niektórych konwentach są oni jeszcze dzieleni na działaczy i zwykłych). Dzięki identyfikatorom można bez problemu rozróżnić poszczególne grupy.

- regulamin, którego nie przestrzeganie powoduje całkowite wykluczenie

- harmonogram atrakcji, od paneli dyskusyjnych przez pokoje gier po karaoke

Konwenty są nie tylko ciekawym tworem społecznym z interesującymi procesami takimi jak np. cosplayerzy i utrata tożsamości czy tylko perfekcyjnie wcielanie się w rolę, ale również są pewnym sposobem na zdrowe „wyszumienie się” młodego pokolenia, które w kulturze Japonii odnalazło wiele fascynujący i obcych Europie elementów np. anime, manga, samurajowie z kodeksem Bushido itp. Oczywiście w naszej kulturze można doszukać się podobnych substytutów (samuraj – rycerz, manga – komiks), jednak ten powiew orientu wciąż pasjonuje wielu ludzi. Dlatego też konwenty same w sobie stały się też symbolem „bumu” na azjatycką kulturę jaki się pojawił w ostatnich latach w Polsce.

Obrazek 14: Za Balcon:

<http://blogmirasa.files.wordpress.com/2010/07/balcon-2010.jpg?w=233&h=350>

Bibliografia:

- http://anime.com.pl/Balcon_2010_%28Moston%29,gallery,browse,1133,2.html
- [http://anime.com.pl/MAGNIFIcon_IX_-_cosplay_\(Gargu\),gallery,browse,1297.html](http://anime.com.pl/MAGNIFIcon_IX_-_cosplay_(Gargu),gallery,browse,1297.html)
- <http://shippuuden.pl/news.php?readmore=1153>
- <http://miohi.pl/Konwenty.htm>
- informatory z konwentu Balcon 2010r. i Magnificon IX 2011r.
- własne obserwacje

Notatka o autorze:

Malwina Wojtala jest młodym socjologiem z tytułem magistra. Zajmuje się przede wszystkim socjologią wojny, jednak w kręgu jej zainteresowań znajduje się też Japonia oraz mitologie wszelakie. Marzy o karierze pracownika naukowego. Obecnie robi doktorat z socjologii wojny pod czujnym okiem Prof. zw. dr hab. Marka S. Szczepańskiego